

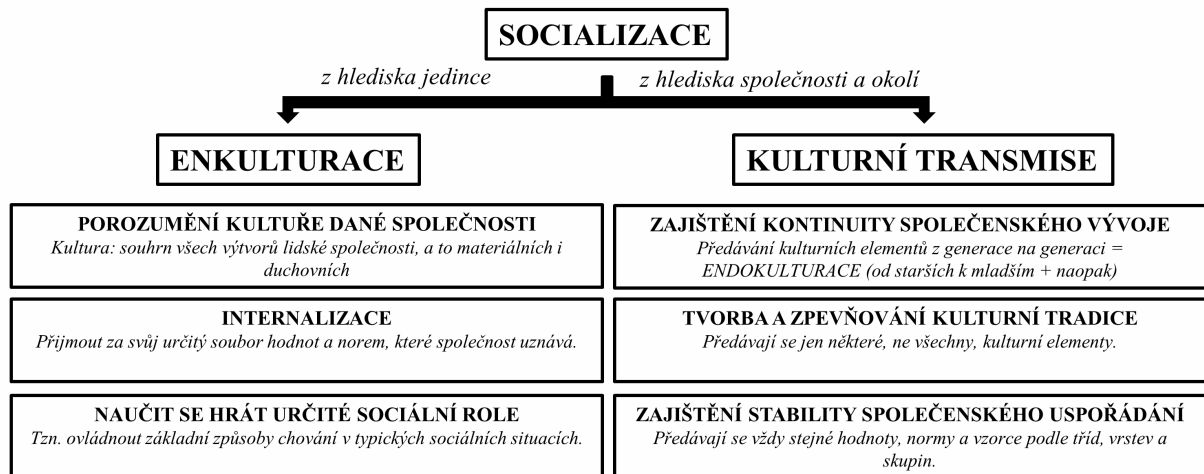
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Gymnázium, Brno, Slovanské náměstí 7
Šablona:	III/2 - Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Název projektu:	Inovace výuky na GSN prostřednictvím ICT
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0940
Autor:	Mgr. Adam Rychtecký
Tematická oblast:	Člověk ve společnosti – sociologie
Název DUMu:	Socializace jako proces
Kód:	VY_32_INOVACE_NS.2.05
Datum:	24. 9. 2013
Cílová skupina:	Žáci středních škol
Klíčová slova:	Socializace, enkulturace, kulturní transmise, personalizace, anticipace, primární skupiny, kulturní element, jazyk.
Anotace:	Zápisový list – základní podklad pro tvorbu zápisků studentů při výuce procesu socializace. Hlavní důraz je kladen na společenskou stránku procesu, zejména na smysl, činitele a kulturní elementy obecně. Pro názornost jsou uvedeny konkrétní elementy – normy, hodnoty, sankce a jazyk, kterému je věnován následující DUM-VY_32_INOVACE_NS.2.06.

SOCIALIZACE I. A

SOCIALIZACE JAKO PROCES

„**Socializace** („zespolečenštění“) je proces, kdy se z člověka jako biologického jedince stává bytost sociální, neboli společenská. Jinak jej lze nazvat jako **kulturace** – vstup do kultury.“

Vlastnosti socializace

- **socializace by neměla být výrobou standardizovaných jedinců**
- má různý obsah podle vrstev, tříd a skupin
- existence tzv. „**osobnostního filtru**“ (tj. vstup osobnosti jedince do socializace; člověk v procesu socializace něco přijímá a něco odmítá ≈ „vybírá si“)
- proces **personalizace**:
 - ⇒ aktivní stránka obou procesů socializace; vzájemná vazba a ovlivňování enkulturace a kulturní transmise (*dává je dohromady*)
 - ⇒ **zpětná vazba**: akce dává reakci, která dá další akci jako reakci na její 1. reakci (*je to dáno tím, že reagují svým způsobem – viz osobní filtr*)
- má být **anticipující** (anticipační), tj. předvídací (anticipace = předvídavost)
 - ⇒ výchova zaměřená do budoucna (*to co nás naučí, má být použitelné v budoucnosti*)
 - ⇒ pokud anticipace byla špatná, či nedostatečná, nastupuje **resocializace** (přeučení, naučení se novým věcem):

- **oficiální** (formální)
- **neoficiální** (neformální)

Obě formy probíhají současně.

Př. ve vězení oficiálně psycholog převychovává zločince, ale neoficiálně jsou tam ostatní vězni, kteří zločince varují, kde udělal chybu a jak ji napravit.

Hlavní činitelé socializace

➤ rodina	} Primární skupiny (první skupiny, do kterých vstupujeme, působíme na ně a ony působí na nás.)
➤ škola (sousedství)	
➤ vrstevnická skupina	
➤ masmédiá	
	} Jednosměrná komunikace

OBSAH SOCIALIZACE

KULTURNÍ ELEMENT

Vlastnosti kulturního elementu

- sociálně působivý (*musí působit na skupinu lidí*)
- přenosný v čase (*z generace na generaci*)

Procesy vzniku kulturního elementu

- **objektivace/materializace** (*něco se stává objektem /myšlenka/*)
- **subjektivace/internalizace** (*zvnitřnění, osvojení elementu skupinou*)

Příklady:

- **Normy (normativní řád):** soubor formálních předpisů a neformálních očekávání, které předepisují a určují chování členů dané skupiny
 - ⇒ **Formální předpisy** – jsou dány, lze si je najít, jsou zapsány (školní řád)
 - ⇒ **Neformální očekávání** – jejich porušení je horší, protože jsme hlídáni okolím; zákony se porušují „lépe“ a častěji
- **Zóny distance:** vzdálenost, kterou mezi sebou udržují jednotliví lidé
 1. zóna intimní (do 0,5 metru; zóna obrany – tomu, koho pustíme, věříme)
 2. zóna osobní (od 0,5 do 1,2 metru)
 3. zóna společenská (od 1,2 do 2,5 metru)
 4. zóna veřejná (od 2,6 metru)

HODNOTY

- cíle našeho individuálního nebo společenského snažení (*hodnotou může být jakýkoliv objekt – fyzický, duchovní i osoba*)
- **HODNOTOVÝ ŽEBŘÍČEK** je velká řada potřeb vertikálně seřazených pod sebou podle důležitosti:
 - ⇒ časem se mění
 - ⇒ osobní a společenský žebříček mohou být ve výrazném rozporu

SANKCE

- dány normami
- hodnotící reakce na naše jednání
 - ⇒ **formální** ⇒ **kladné**
 - ⇒ **neformální** ⇒ **záporné**

JAZYK (Sapirova definice)

„Jazyk je čistě lidský a neinstinktivní způsob komunikace s pomocí soustavy znaků, záměrně k tomuto účelu vytvářených.“

Sapir-Whorfovy hypotézy:

1. Jazyk je významnou **determinantou*** našeho vidění světa.
2. Jazyk dělá více než jen to, že s jeho pomocí popisujeme realitu, zároveň ji i vytváří.
3. Veškeré mínění o světě kolem nás je podmíněné jazykem.
4. Vždy, když myslíme, tak myslíme v určitém jazyce.

* Determinace – bezpodmínečné určení, povinná (neodmítnutelná) podmínka

Literatura

KELLER, Jan. *Úvod do sociologie*. 4. rozšíř. vyd., dotisk. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999, ISBN 80-858-5025-7.

PETRUSEK, Miloslav. *Sociologie. Občanská nauka (základy společenských věd)*. 2. vyd. Praha: SPN, 1994, ISBN 80-04-26588-X.

Soukromé studijní materiály.

Velký sociologický slovník: I. svazek A-O. Praha: Karolinum, 1996, ISBN 80-718-4164-1.

Velký sociologický slovník: II. svazek P-Z. Praha: Karolinum, 1996, ISBN 80-718-4310-5.

Materiál je určen pro bezplatné používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu.